

institut alternativa

TELEFON ZA ŽENE I DJECU ŽRTVE NASILJA
PODGORICA

Vlada Crne Gore

Dritan Abazović, predsjednik Vlade u tehničkom mandatu

Kopija: članice i članovi Vlade Crne Gore u tehničkom mandatu:

- Vladimir Joković, potpredsjednik Vlade za ekonomski sistem i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
- Ervin Ibrahimović, potpredsjednik Vlade za regionalni razvoj i ministar kapitalnih investicija
- Marko Kovač, ministar pravde
- Filip Adžić, ministar unutrašnjih poslova
- Aleksandar Damjanović, ministar finansija
- Goran Đurović, ministar ekonomskog razvoja i turizma
- Vasilije Lalošević, ministar sporta i mladih
- Marash Dukaj, ministar javne uprave
- Admir Adrović, ministar rada i socijalnog staranja
- Miomir Vojinović, ministar prosvjete
- Dragoslav Ščekić, ministar zdravlja
- Maša Vlaović, ministarka kulture i medija
- Ana Novaković Đurović, ministarka ekologije, prostornog planiranja i turizma
- Fatmir Gjeka, ministar ljudskih i manjinskih prava
- Biljana Šćepanović, ministarka nauke i tehnološkog razvoja
- Zoran Miljanić, ministar bez portfelja

Podgorica, 12.9.2023.

Predmet: Protest 21 NVO povodom odluke Vlade Crne Gore da za organizovanje svjetske izložbe EXPO 2030 podrži Saudijsku Arabiju

Poštovani predsjednice Vlade,
poštovani članice i članovi Vlade,

izražavamo snažan protest zbog vaše odluke da za organizovanje svjetske izložbe EXPO 2030 podržite Saudijsku Arabiju, umjesto Italije, kako je objavljeno u [saopštenju sa 64. sjednice Vlade Crne Gore](#). Smatramo skandaloznim da na ovaj način podržavate nedemokratski režim Saudijske Arabije, koji brutalno i masovno krši ljudska prava. Dodatno je skandalozno to što je Crna Gora odustala od obećane podrške Italiji, svojoj susjedi i članici Evropske unije, kojoj Crna Gora želi da pristupi.

U nastavku ističemo samo nekoliko činjenica koje ukazuju na drastično kršenje međunarodnih standarda ljudskih prava u nedemokratskoj državi Saudijskoj Arabiji:

- **Saudijska Arabija (SA) krši pravo na život**
 - U periodu između marta 2022. i juna 2023. godine saudijski graničari su ubili na stotine etiopskih migranata koji su pokušavali da pređu granicu iz Jemena. Među njima su bili i žene i djeca ([Human Rights Watch](#)).
 - Koalicija država koju predvodi SA u Jemenu, već godinama, ratuje uz kršenje međunarodnog humanitarnog prava. Civilne žrtve je posebno prouzrokovalo bezobzirno bombardovanje sudeći i po izvještajima nezavisne grupe eksperata koju su angažovale UN ([Human Rights Watch](#); [Group of Eminent International and Regional Experts on Yemen](#)).
 - U oktobru 2018. godine, u konzulatu SA u Istanbulu [ubijen je Džamal Kašogi](#), 58-godišnji novinar sa prebivalištem u Americi, kolumnista Vašington posta, borac za demokratiju i kritičar princa Muhameda bin Salmana. Agenti SA su Kašogija drogirali, ubili, a zatim raskomadali njegovo tijelo. SA je prvobitno negirala vezu s ubistvom. Međutim, snimak Kašogija kako ulazi u konzulat i jak međunarodni pritisak doveli su do toga da SA kasnije osudi petoricu svojih agenata na osnovu i njihovih priznanja. Ipak, prema specijalnoj izjaviteljki UN-a, njihovo suđenje nije bilo pravično. Prema [izvještaju američkog Stejt dipartmenta](#), Muhamed bin Salman je ubistvo odobrio. Nema pokazatelja da je SA djelotvorno istražila njegovu ulogu u tom slučaju.
- **Saudijska Arabija (SA) masovno primjenjuje smrtnu kaznu**
 - SA je prošle 2022. godine izvršila 196 smrtnih kazni, a do kraja juna ove godine čak 61, što je čini drugom na svijetu državom po broju pogubljenja, odmah posle Irana ([Amnesty International](#), [Evropsko-saudijska organizacija za ljudska prava](#)).
 - Samo u jednom danu, 12. marta 2022. godine, usmrćena je 81 osoba. Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova SA, pogubljeni su bili osuđeni i samo zbog organizovanja protesta i pozivanja na protest ([Amnesty International](#)). Polovina pogubljenih su pripadali šiitskoj manjini, od kojih neki provjereno nisu imali pravično suđenje i tvrdili su da su im priznanja iznuđena ([Human Rights Watch](#)).
 - O pogubljenjima zatvorenika njihove porodice se ne obavještavaju. Najmanje 140 tijela nakon pogubljenja nije vraćeno porodicama radi sahranjivanja ([Evropsko-saudijska organizacija za ljudska prava](#)).
- **SA ne obezbjeđuje pravična suđenja i slobodu izražavanja**
 - U 2022. godini Specijalizovani krivični sud osudio je najmanje 15 osoba, uključivši i strane državljane, na kazne zatvora između 15 i 45 godina zbog izražavanja mišljenja, i stavova iskazanih na društvenoj mreži Twitter, a na osnovu izuzetno nepravičnih suđenja ([Amnesty International](#), [Evropsko-saudijska organizacija za ljudska prava](#), specijalni izvjestioci UN-a).
 - U avgustu 2022. godine, Specijalizovani krivični sud je osudio Salmu al-Shebab, studentkinju doktorskih nauka i aktivistkinju, na čak 34 godine zatvora samo zbog tvita u cilju pružanja podrške ženama ([Amnesty International](#)).

- U martu 2022. godine, blogger Raif Badawi je uslovno otpušten iz zatvora posle izdržavanja desetogodišnje zatvorske kazne na koju je osuđen zbog osnivanja debatnog internet foruma. Njemu je narednih deset godina zabranjeno da napušta SA ([Amnesty International](#)).
- SA izvršava smrtne kazne i nad onima koji su bili djeca u vrijeme izvršenja krivičnog djela ([Amnesty International](#)).
- **SA zabranjuje udruživanje za zaštitu ljudskih prava**
 - Rad organizacija za zaštitu ljudskih prava zabranjen je Zakonom o udruženjima. Branitelji ljudskih prava i osumnjičeni za te aktivnosti u protekloj 2022. godini proizvoljno su pritvarani i zlostavljani ([Amnesty International](#)).
- **Žene su sistemski diskriminisane u SA**
 - U martu 2022. godine Saudijska Arabija je usvojila novi Zakon o ličnom statusu, koji diskriminiše žene. Samo muškarci mogu biti zakonski staratelji, a žene moraju imati dozvolu muškog staratelja (oca, brata ili rođaka) da se udaju, a kada se udaju, obavezne su da slušaju muževe. Dodatno, zakon ne garantuje ista prava ženama i muškarcima u slučaju razvoda braka ili razdvajanja zajednice ([Amnesty International](#)).
- **Seksualne manjine su osuđene na smrtnu kaznu u SA**
 - Istopolni seksualni odnos je krivično djelo u Saudijskoj Arabiji koje se kažnjava smrću, a transrodne osobe su, takođe, izložene kaznenom progonu ([Human Dignity Trust](#)).
- **SA migrante ubija i zlostavlja**
 - Osim slučaja masovnih ubistava na granici sa Jemenom, radnici migranti su zlostavljani i eksploatisani, hiljade ih je proizvoljno zatvarano u nehumanim uslovima i mučeno, a zatim prinudno deportovano u matične zemlje ([Amnesty International](#)).

Zbog svega navedenog, mi kao građani i građanke, udruženi u organizacije za zaštitu ljudskih prava, oštro protestujemo zbog podrške koju je Vlada Crne Gore dala kandidaturi Saudijske Arabije za EXPO i upozoravamo da se ne smije žmuriti na ubistva, zlostavljanja, diskriminaciju i kršenja slobode izražavanja koja predstavljaju način vladanja u toj državi.

Očekujemo da nova Vlada izmijeni ovakvu odluku koja Crnoj Gori ne služi na čast.

Očekujemo da nova Vlada odustane od ovakvog trgovačkog pristupa ljudskim pravima i vladavini prava, i to kako u unutrašnjim tako i u vanjskim odnosima.

U međuvremenu, očekujemo i da premijer u tehničkom mandatu, Dritan Abazović, detaljnije obavijesti javnost o „[višemilionskoj sumi kojom Saudijska Arabija planira da podrži Univerzitet Crne Gore](#)“ jer po našim informacijama, Ministarstvo prosvjete Crne Gore o tome uopšte nije obaviješteno.

Akcija za ljudska prava

Asocijacija Spektra

Centar za istraživačko novinarstvo (CIN CG)

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Centar za ženska prava (CŽP)

Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)

Centar za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA
Centar za monitoring i istraživanja (CeMI)
Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Centar za građanske slobode (CEGAS)
Crnogorska LGBTIQ asocijacija Kvir Montenegro
Evropska asocijacija za pravo i finansije (EALF)
Centar za demokratsku tranziciju (CDT)
Institut za medije Crne Gore (IMCG)
Institut alternativa
Juventas
Prima
Sigurna ženska kuća (SŽK)
SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja - Podgorica
Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG)
Društvo crnogorskih izdavača